

*

kres

*

OKTOBER

19 * 34

ŠTEVILKA 10

»KRES«

Glasilo slovenskih fantov. Izhaja mesečno. Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (predstavnik Jožko Godina, Groblje - Domžale.) Urejuje Ivan Martelanc s sodelovanjem uredniškega zbora. Za uredništvo odgovarja Jožko Godina, Groblje - Domžale.

ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19.

UPRAVA: Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale. Čekovni račun: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730.

Letna naročnina: za posamezne naročnike Din 20.—, za skupne naročnike Din 18.—.

V S E B I N A

Ton Vin: Pridi tvoje kraljestvo! — *Stanko:* Težka odločitev. — *Dr. Stanko Žitko:* Vsi na evharistični kongres! — *Pribislav:* Ta zemlja je naša. — *Debevec France:* Zvestoba Kristusu Kralju. — *F. Pernišek:* † Lojze Golobič. — *Evzebij iz Cezareje:* Zgodba mučenca Marina. — *Slavko Česnovar:* Človek, snov in delo. — Katoličani po drugih deželah. — Po športnem in telovadnem svetu. — »Kresu« poročajo. — Knjige in časopisi. — (*Na ovitku*): Več luči!

VEČ LUČI!

ŠE K POGLAVJU O KRŠČANSKEM SOCIALIZMU

(Ob IV. zvezku *Naše poti*: Dr. Aleš Ušeničnik, *Socialno vprašanje*.)

Štirje zvezki knjižnice Katoliške akcije za mladino so v naše gibanje prinesli toliko načelne jasnosti kot morda že leta ne gromade knjig in časopisov. Nekaj smernic katoliškemu dijaštvu hoče Naša pot podajati v svojih knjižicah. Pa je ta okvir s tehtnostjo in aktualnostjo objavljenih razprav že zelo preseгла ter postaja idejni kažipot za vso slovensko katoliško organizirano dejavnost, učbenik za vodi-

telje katoliškega gibanja in repetitorij za snovanje in življenje vsakega našega inteligenta.

Četrty zvezek *Naše poti* prinaša Ušeničnikovo Socialno vprašanje v drugi, predelani in dopolnjeni izdaji. Danes, ko vsak hiti reševati socialno vprašanje, pa ga tako malokateri prav razume, je važno, da izvemo za mnenje in rešitev našega najboljšega in najglobljega poznavalca nauka o socialnem vprašanju, dr. Aleša Ušeničnika. Zlasti nam je bil potreben ta kažipot zato, ker je okrožnico »Quadragesimo anno« vsak po svoje spreverčal in za svoje trditve v njej dokaze iskal.

kres

glasilo
slovenskih
fantov
1934 št. 10

† KRALJ ALEKSANDER I. ZEDINITELJ

PRIDI TVOJE KRALJESTVO!

Ton Vin

V našo mladost: na prelomu časa in vekov tavamo; sredi prevratov ne vemo ne kod, ne kam. Na vseh področjih človekovega dejstevovanja se temelji majejo. Kraljestvu luči in duha nasprotuje kraljestvo teme in snovi. Sredi teh bojev pa rastemo mi ter odločamo o zmagi enega ali drugega. Kristus ali hudič — ta boj daje smisel našemu življenju. Kristusa Kralja praznik je zato naš praznik.

Kruto se igra usoda z nami, kakor še nikoli. Nesreče pri posamezniku, katastrofe pri narodih. To je prst božji nad vsemi, ki so Kristusa Kralja pozabili. *Bog je pozabil na tiste, ki so nanj pozabili.* Žrtev in križ nas bosta rešila. Zato je naš vzor: žrtev Kristusa Kralja na križu. Naša pot: v šolo kraljestva Kristusovega, v Katoliško akcijo. To se pravi: skupno delo laika z duhovnikom, skupnost organizacij v eni in edini misli: kraljestvo Kristusovo na zemlji!

V našo družabno skupnost: silni so napori za ureditev družabnega življenja. Klanje svetovne vojne je družabnost raztrgalo; pretirane razlike v imetju in socialnih pravicah kličejo po novih idealih: ali država in narodnost, ali družba, pri obeh pa podrejena osebna svoboda. Ljubezen je neznana. *Družabna skupnost kraljestva Kristusovega pa je ravno skupnost v ljubezni.* Zapoved in zgled je Kristusa-Kralja: da ljubimo drug drugega, da te kratke zemske dni drug drugemu lajšamo, nikdar otežujemo. Da v prepoznavanju svojega bližnjega svojih lastnih slabosti ne spregledamo. Ne zakrinkanih obrazov, ne zahrbtnih in črnih namer: prehiteti, če treba, tudi uničiti bližnjega. Namreč: nepregledno mnogo ljudi je okuženih s strahotno kugo pregrešne izprijenosti — to so besede Avguštinove — da izprenašajo med sovražniki, ki so si v jezi, ne samo, kar je kateri v resnici rekel, ampak pridevljejo tudi reči, ki jih ni nihče izrekel. Narobe bi se moral vsakdo, kdor človekoljubno misli, ne zgolj zadovoljevati, da bi z nenasitnim govorjenjem ne sejal sovraštva med ljudi in ga podpihoval, temveč si prizadevati, da bi ga z ljubeznivim prigovarjanjem gasil!

V našo katoliško skupnost: kraljestvo Kristusovo je skupnost vseh v enem, ki je telo in glava, v eni, sveti in apostolski Cerkvi. Katoliška skupnost je zato cerkvena skupnost, kjer neomajno verujemo, zmagamo in poslušamo vidno predstavništvo kraljestva Kristusovega na zemlji — vso duhovščino, brez izjeme tistih, ki so kdaj slabotni.

V vse misli in dejanja, v družine in javnost — pridi k nam tvoje kraljestvo. — K svojim ciljem nas vodi, Gospod gospodov, Kralj vseh kraljev, v nebesih in na zemlji. Tvoja oblast je večna in ne mine, tvojega kraljestva ne bo konca. Vsi kralji zemlje te molijo, vse stvari in oblasti so po tebi ustvarjene za tebe.

Slava in vladarstvo na veke vekov!

Naj živi Kralj kraljev, Kristus Jezus!

TEŽKA ODLOČITEV

Stanko

K deklicam trem sem hodil v vas
za kratek čas;
pa prav zares — le za kratek čas.

183 V njih družbi preživeljalepe sem dni,
saj prijazne in zale bile so vse tri;
pa prav zares — vse tri.

Užival pri prvi sem resnost besede,
oklepala druga z bogastvom duhá;
užigala tretja s svojim pogledom
je v meni nevarne plamene srcá.
Pogled tistih temnih, globokih oči,
ki v dušo reže, boli ...

Fant pa, ki pameten je,
kaj kmalu spozna:
tako dalje ne gre,
ker srce samo eno ima.

In zdaj? Svetujte mi vendar,
kako naj v tej čudni zadevi ravnam?
Naj prvi, naj drugi, naj tretji ga dam,
da ustrežem vsem trem in še sebi?

Že vem, kaj storim!
Ne dam ga nobeni!
Svobodno srce je zaklad,
ki ga fant s tremi ključi zakleni!

VSI NA EVHARISTIČNI KONGRES!

Dr. Stanko Žitko

V zadnji številki »Kresa« ste že čitali, da se vrši leta 1935. v Ljubljani jugoslovanski evharistični kongres. Pripravljalni odbor je med tem določil čas kongresa in sicer bo v nedeljo 23. junija 1935 otroški dan; na praznik apostolov sv. Petra in Pavla, ki pade na soboto, in sledečo nedeljo, to je 29. in 30. junija 1935, pa bosta glavna kongresna dneva.

Evharistični kongresi so v zadnjih desetletjih gotovo najveličastnejše prireditve; to velja zlasti za svetovne evharistične kongrese. Tolikih množic od vseh strani sveta, vseh prežetih z eno mislijo in enim stremljenjem, kakor se zbirajo na svetovnih evharističnih kongresih, toliko plemenitega sijaja, združenega z iskreno vdanostjo vseh udeležencev, pač ni na nobeni drugi prireditvi. Tu se pokaže katolištvo v vsej svoji veličini in globini.

Kongres, ki se vrši prihodnje leto v Ljubljani, je namenjen celi jugoslovanski državi. Pričakovati moramo, da se bodo zbrali ob tej priliki katoliški verniki prav z vseh strani naše obsežne države. Prišli pa bodo častilci presvete Evharistije gotovo tudi iz drugih držav, zlasti naši izseljenci, ki bodo porabili to priliko, da se skupaj s svojimi rojaki poklonijo evharističnemu Kralju.

Mi Slovenci moramo kongres pripraviti, in sicer tako, da bo res predstavljal dovolj veličastno manifestacijo jugoslovanskih katoličanov za največjo svetinjo katoliške vere. Pripravljalni odbor je že začel delati. Določene so bistvene točke sporeda. S cerkvenimi pobožnostmi se bodo vrstila velika skupna manifestacijska zborovanja in posebna stanovska zborovanja.

Uspeh pripravljalnih del je v veliki meri odvisen od tega, kako bo pri njih sodelovala katoliška mladina. Zato pripravljalni odbor zelo računa na to, da se bodo zlasti najdelavnejši fantje po vseh župnijah Slovenije z vso vnemo lotili priprav za kongres. V vsaki župniji se bo ustanovil poseben pripravljalni odbor. Prijavite se v ta odbor in skrbite potem, da bo odbor zbral in dobro pripravil čim več udeležencev. Računati moramo na veliko udeležbo. Zato bodo posamezniki mogli v polni meri izrabiti, kar jim bo nudil kongres, le tedaj, če bodo vedeli za vsa navodila glavnega pripravljalnega odbora in če jih bodo vpoštevali. To pa bo mogoče samo, če bodo od domačih pripravljalnih odborov temeljito poučeni in pravilno obveščeni o

vsem sporedu. Fantje iz Ljubljane in bližnje okolice se morajo pripraviti na rediteljsko službo, katera bo morala biti do podrobnosti izvedena in premišljena, da bo mogel ves spored brezhibno poteči.

Še bolj važna kakor zunanja priprava pa je notranja priprava. Kongres ne sme biti samo veličastna zunanja manifestacija vernih katoličanov, marveč mora prinesiti vsem udeležencem tistih duhovnih dobrin, ki jih ob takih prilikah naš Odrešenik v veliki meri siplje med svoje vernike. Poleg dela za zunanje priprave moramo zato to leto posvetiti tudi notranji pripravi nas samih in drugih. Potrudimo se, da vsaj nekoliko doumemo neprecenljive dobrote, ki nam jih nudi dan na dan presveta Evharistija; obiskujmo v tem letu čim bolj pogosto angelsko mizo in skušajmo tudi druge pridobiti za to s svojim zgledom; evharističnega Kralja pa vneto prosimo, naj obilno blagoslovi vse pripravljalno delo. Tako lahko pričakujemo, da bodo vsi udeleženci evharističnega kongresa iskreni in notranje vredni častilci presvete Evharistije, in potem upravičeno upamo, da bo kongres prinesel veliko blagoslova vsem posameznim udeležencem, pa tudi celokupni naši državi.

TA ZEMLJA JE NAŠA

Pribislav

Bivši avstrijski kancelar dr. Seipel je zapisal v svoji knjigi »Narod in država«, ki jo je izdal med svetovno vojno, sledeče:

»Domovina zavzema v vseh časih v naših srcih eno prvih mest; v sedanjosti pa se zdi, kakor da bi jih napolnjevala sama. Otrok, ki ljubi svoje starše, jih ne pozabi ob nobenem času; izpolnjuje svoje dolžnosti do njih in jim ob raznih priložnostih izkazuje raznovrstne pozornosti. Vse to smatra otrok za po sebi umljivo in zategadelj ne razmišlja dalje o tem. Toda če morata oče in mati težko trpeti ali če sta v veliki nevarnosti, tedaj zapazi otrok, kako zelo ju ima rad; tedaj potisne ljubezen do staršev vsa druga čuvstva v ozadje; tedaj se zazdijo otroške dolžnosti tako važne, da se druge ne morejo ž njimi kar nič več meriti. Tako je zdaj z našo domovino. Medtem, ko je bila domovinska ljubezen prej podobna svetilki, ki je poleg drugih tiho v nas žarela in nas grela, plapolala zdaj kvišku kakor svetlo goreč plamen, ki svetilke ostalih idealov sicer ne podušuje, marveč se od njih redi, a jih po svetlobi vse nadkriljuje.«

Tudi mi ljubimo svojo domovino, ljubimo svojo domačo zemljo! Kako lepo je govoril nekoč dr. Krek: »Dokler se kmetu ne zagotovi njegova eksistenca, da bo mogel ohraniti zemljo sebi in svojim potomcem, tako dolgo visi upanje narodne samostalnosti v zraku. Ako hočemo domovini rešiti narod, moramo narodu rešiti domovino. In ta domovina obstoji v *teh tleh, v tej zemlji, ki je dana našemu ljudstvu*. Brez dela za kmečki stan ni narodnega dela. Rešitev naše domovine je istovetna z rešitvijo kmečkega stanu.«

Kakor kmet potrebuje zemljo, ki ga živi, tako potrebuje zemljo narod, ki na tej svoji zemlji živi, ki to svojo zemljo ljubi in jo s trdom in znojem obdeluje. Gorje kmetu, ki je izgubil zemljo! Gorje tudi narodu, ki nima več svoje zemlje! Kar je kmet brez grunta, to je narod brez zemlje. Njegova usoda je zapečatená.

Naša sveta dolžnost, pa tudi naša sveta pravica je, da čuvamo in ohranimo svojo zemljo. Nihče nima pravice, da nam vzame našo zemljo. Tudi tukaj velja: »Ne kradi!« in »Vsakemu svoje.«

Nekoč je rekel neki nemški državnik: Kar je nemško, mora ostati nemško! Isto pravimo mi z enako pravico: Kar je slovensko, mora ostati slovensko! *Svoje zemlje ne pustimo potujčiti!*

Danes so veliki deli naše zemlje na zapadu in na severu v veliki nevarnosti. Slovenci smo izgubili že strašno mnogo zemlje! Kje so časi, ko je bila slovenska še cela Koroška, ko je bila še Zgornja in Srednja Štajerska slovenska, ko je bil slovenski še solnograški Lungau in tirolska Pusta dolina? Ta nekdanja slovenska zemlja je za nas izgubljena, pa ali naj izgubimo še več svoje zemlje?

Slovenci smo revni na zemlji, malo zemlje imamo. Malo, premalo, naša zemlja že zdaj našega ljudstva ne more preživljati. A še več naše zemlje nam hočejo ugrabiti. Zbudimo se, odprimo oči! Bomo mar brezbrizno gledali, kako nam potujčujejo našo zemljo? Danes še sega naša zemlja na severu do vrh Svinške planine, do Magdalenske gore nad Celovško ravnino, do vrh Dobrača nad slovensko Ziljsko dolino. A kako dolgo še? Pomislimo, da se danes naša zemlja severno od Karavank strašno hitro potujčuje. Pas slovenske zemlje severno od Karavank postaja vedno ožji. Nam more biti to vseeno? Ali moremo biti brezbrizni vočigled temu poraznemu dejstvu? No, potem bi bili podobni zanikrnemu kmetu, ki brezbrizno in topo gleda, ko mu ropajo njegovo zemljo.

Ne, v komer bije slovensko srce, ne more brezbrizno gledati, kako propada slovenska zemlja. Kdor res čuti slovensko, temu je

pri srcu v s a slovenska zemlja. Ne recimo: Kaj nas briga, če se potujči Gosposvetsko polje, Celovška ravnina, okolica Vrbskega jezera, Podjuna, Rož, Ziljska dolina ...? Ne! Slovenska zemlja se verno od Karavank nas briga prav tako kakor južno od Karavank, ker to je naša, slovenska zemlja!

Pogled z Zihpolj na Spodnji Rož in na Košuto.

Kje so časi, ko so sedali na knežji kamen v Krnskem gradu na Gosposvetskem polju slovenski knezi: Valuk, Borut, Gorazd, Hotimir, Volkun, Vojnomir, Inko, Pribislav, Semika, Stojmir ...? Danes obstoji neposredna nevarnost, da se nam v najkrajšem času potujčita Gosposvetsko polje in Celovška ravnina, deli Korotana, kjer so se Slovenci ob svojem prihodu na Koroško najgosteje naselili. Če je še kaj močatosti v nas, potem moramo reči: Dovolj nam tujec je pobral! Kar je še našega, mora ostati naše! Slovenska zemlja Slovencem!

In čim večja je nevarnost, tem bolj žarko mora vzplapolati naša ljubezen do naše zemlje. Ljubimo našo zemljo z ljubeznijo naših pradedov, ki so v ljutih bojih branili to zemljo pred Turki! In ljubimo vso našo zemljo! Naša je, nam jo je dal Bog. In naš ideal mora biti:

Na naši zemlji tuji rod
naj gost nam bo, a ne gospod!

ZVESTOBA KRISTUSU KRALJU

Debevec Francè

Pesem, ki jo s tolikim navdušenjem in žanosom poje belgijska katoliška mladina, da hoče izvojevati Kristusu in njegovi Cerkvi mladino in delavstvo svoje dežele, naj bi mogočno odjeknila tudi v srcu mladih delavcev in delavk vseh dežel, da bi se tako združili v najveličastnejšo in največjo križarsko vojsko, tako, ki bo pripeljala h Kristusu - Delavcu vse delavstvo vsega sveta!

V preteklem stoletju je bilo na milijone delavcev iztrganih od svoje matere svete Cerkve. Ti reveži ne gledajo več v Cerkvi varnega vodnika in svojega čuvarja. Ni jim namreč nauk Cerkve tisti, v katerem bi našli orožje za boj proti zlorabam in krivicam, katerih žrtev so bili in so, ni jim srce božjega Delavca tisto, iz katerega bi delavec črpal tolažbo v svojih težavah in bi mu zaupal v malodušnosti. Da se to žalostno dejstvo popravi, bi moral biti vsak vernik pripravljen žrtvovati prav vse. Z gotovostjo se more trditi, da če delavstvo potrebuje Cerkev za svoj časní blagor in za svojo usodo — tudi Cerkev potrebuje delavstvo, da bo mogla izpolniti svojo nalogo. Socialno kraljestvo Kristusa se ne bo nikdar uresničilo, če ne dosežemo tega, da bi delavstvo privedli k Njemu. Delo v tovarnah, delavnicah, uradih s svojimi nravnimi, socialnimi in stanovskimi vprašanji je postalo torišče, ki je danes večji del zaprto Cerkvi. Vera je takorekoč izključena iz življenja milijonov delavcev. Vsa delavska vprašanja — tako pri delu kakor tudi v življenju — se rešujejo ali na nevtralni ali celo na brezverski podlagi, z egoističnega stališča, zato ni čudno, če se vedno in povsod poslužujejo tudi nasilja. Tako je mogoče, da je materialno pojmovanje dela z vsemi svojimi pogubnimi posledicami uničilo družinsko življenje in življenje sploh.

Da se bo delavstvu, kolikor ga je še zdravega, klenega in udanega Cerkvi, mogoče braniti proti vsem sovražnikom, in da mu bo možno pridobivati tudi druge stanovske tovariše, so mu potrebne močne in strumne delavske organizacije, tako vzgojnomladinske, strokovne, kulturne, zadružne itd., t. j. take organizacije, ki bi same mogle razrešiti vprašanja, ki jih stavi življenje delavcem, organizacije, ki bi mogle delavce konkretno naučiti dolžnosti, jim tudi zagotoviti zakonite pravice, dalje organizacije, ki bi bile tako mnogovrstne po strokah, da bi uspešno delovale v zaščito in popolno obrambo pravic in interesov delavcev. Take organizacije, ki bi mogle

le na ta način vedno bolj in bolj rasti na moči, bi postajale vedno bolj in bolj enotne in strunne, bolj in bolj urejene in bi ustanovile to, kar imenujemo sodobno krščansko delavsko gibanje. In to gibanje bo postalo močan in nezlomljiv pokret, ki ga nihče ne bo mogel ustavljati v njegovi poti in razvoju, šele takrat, če bodo ljudje, ki bodo te organizacije vodili, delali po katoliških naukih in navodilih.

Le tako bomo prišli do uspehov in do zmage! Storimo torej katoliški delavci vsak v svojem okolišu in okraju svojo dolžnost! *Veliko bomo storili, če bomo ponesli med vse delavstvo Kristusa, njegov nauk, njegovega duha in njegovo ljubezen.* To imejmo vedno pred očmi.

LOJZE + GOLOBIČ

urednik »Slovenčeve« kulturne rubrike, umrl 28. 9. 1934.

Nismo mogli verjeti, pa vendar je bilo res. G. Lojze Golobič je umrl. Sredi dela v najmočnejšem zaletu je omahnil. Smrt mu je zlomila pero. Bog, ki ga je ustvaril zase, ga je vzel njegovi družinici in nam.

»Kres« je z Lojzetom Golobičem zgubil zvestega sodelavca, naši fantje plemenitega borca. Naš list ima 15 njegovih prispevkov. Dovolj jih je, da nam pomagajo odkriti vse njegovo plemenito hotenje in delo. Naši fantje so mu bili vedno v mislih.

Dvigniti, plemeniti slo-

venskega fanta, to je bil njegov smoter. Saj je sam takole pisal:

»Grozdi si, mlad in sočen. Podjeten si, vse hočeš prenoviti, stare zgradbe rušiš, novim polagaš temelj. Mlad si in močan in nemiren, dokler ne bodo vsi tvoji bratje novi: tako novi, da ne bodo

vedeli več za krčme, za psovke, za kletve, za žaljenja. Da bodo vitezi deklet in hiše božje in neustrašeni borci za vse lepo in čisto . . . Da bodo novi gospodarji večji odpirati zemljo in v njej brati ljubezen. Da bodo to ljubezen cenili in ne bežali na tuje, kjer zemlja ne ljubi in ne rodi . . .

Da bodo heroji ljubezni; da bodo dvignili Kristusov nauk o ljubezni, ki danes leži na tleh in ga spravili v svoje in duše vseh. Da bodo tako z ljubeznijo izravnali socialna nasprotja.«

Da bi zrastle taki fantje, visokoidealni ljudje kakor je bil Lojze Golobič, kateremu daj Bog večni mir!

Fr. Pernišek.

ZGODBA MUČENCA MARINA

*Iz cerkvene zgodovine škofa Evzebija iz Cezareje (VII., 15)**

Ko so v tej dobi (to je za cesarja Galiena 260—268) cerkve povsod imele mir, so v palestinski Cezareji obglavili Marina, častnika v vojski, moža, uglednega po rodu in bogastvu, ker je izpovedal Kristusa. Vzrok pa je bil tale:

Pri Rimljanih je paličica častno znamenje in kdor jo dobi, postane stotnik. Mesto je bilo prazno in vrstni red je Marina klical k temu povišanju. Ko je hotel prevzeti častno mesto, je nekdo drug stopil pred sodišče s tožbo, da po starih zakonih Marin ne sme imeti rimskega dostojanstva, ker je kristjan in cesarju ne daruje, ter da mesto gre njemu.

To je sodnika po imenu Ahaja nagnilo, da je najprej vprašal Marina, kakšnega mišljenja je. Ko pa je videl, da se stanovitno priznava za kristjana, mu je dal tri ure odloga, da se premisli.

Ko je bil Marin zunaj sodišča, je prišel na pomenek tamkajšnji škof Teoteknos, ga povabil s seboj, prijel za roko in peljal v cerkev. Tu ga je postavil pred oltar, malo odgrnil njegov plašč, pokazal na

* Pred božičem izide v priredbi vseuč. prof. dr. Fr. Lukmana in v založbi Mohorjeve družbe v Celju knjiga »Martyres Christi« (Kristusovi mučenci), ki prinese 30 zgodovinskih poročil o sodnih razpravah proti kristjanom.

meč, ki mu je visel ob pasu, obenem pa položil predenj knjigo božjih evangelijev in mu velel, naj med tema dvema izbere, kar ga je volja. Ko je brez pomišljanja iztegnil desnico in prijel za božje pismo, mu je Teoteknos rekel: »Oprimi se torej Boga in dosezi, kar si si od njega utrjen izbral. Pojdi v miru!«

Takoj, ko se je od ondod vrnil, ga je klicar na ves glas klical pred sodišče; določeni čas je bil namreč že potekel. Stopil je pred sodnika in pokazal še večji verski pogum. Takoj so ga, kakršen je bil, gnali na morišče in usmrtili.

Tu se omenja radi svoje bogoljubne prostodušnosti tudi Astrij, član rimskega senata, cesarjev prijatelj in vsem znan po svojem rodu in bogastvu. Bil je pričujoč, ko je mučenec dokončal, podstavil svoje rame, truplo zadel na svoje sijajno in dragoceno oblačilo in ga odnesel. Zelo bogato ga je zavil in dostojno pokopal.

ČLOVEK, SNOV IN DELO

Slavko Češnovar

»Ne snov ne more biti brez dela, ne delo brez snovi.« S temi besedami je Leon XIII. pokazal, da je bistvo socialnega vprašanja odnos med kapitalom (snovjo) in delom. Vsa socialna gibanja, ki hočejo človeško družbo ozdraviti, vsebujejo prvenstveno zahtevo po točni ureditvi teh odnosov. To je povsem naravno. Saj se vsa krivica, vse zlo sodobne družabne ureditve kaže najbolj v veliki revščini in brezposelnosti ogromnih množic v nasprotju z bogastvom, ki se kopiči v rokah maloštevilnih.

Pravilno socialno ureditev v gmotnem oziru more prinesiti le gibanje, ki bo te odnose sčasoma tako uredilo, da bo izključilo delovni trg v sedanji obliki z vsemi slabimi lastnostmi neomejenega svobodnega gospodarstva. Človeško delo ne sme ostati predmet gospodarske špekulacije, temveč mora dobiti v prenovljeni in preosnovani družbi ono mesto, ki mu po nauku božjem in po naravnem pravu pripada. Občestvo ljudi bo moralo biti urejeno tako, da ne bo imel vsak človek le pravico do dela, ampak tudi dolžnost in možnost za delo. Njegov za družbo potreben in koristen poklic, kakršenkoli že bo, mu bo moral zagotoviti in trajno omogočiti redno življenje. Odvzemite človeku strah pred negotovostjo, pa bo še enkrat tako zadovoljen z življenjem!

Katoličani pa moramo odklanjati vsako ureditev družbe, ki ubija človekovo dostojanstvo in osebnost, njegovo delo pa vzporedi s snovno dobrino. Nihče, tudi družba in država ne, nima pravice, da bi s človekom svojevoljno razpolagal in ga ponižal, kakor da ne bi imel neumrjoče duše ter proste volje.

Osnova nove družbe mora biti svoboden človek, čigar svoboda pa ne sme biti neomejena, in družina — osnovna celica v organizmu človeške družbe. Ta edina more biti trdna nositeljica pravičnejšega in boljšega reda v tuzemskem življenju

človeškega rodu. Saj ji je Bog sam dodelil to nalogo in jo s svojo milostjo usposobil zanj. Naše delo mora zato pospeševati družinsko krščansko življenje. Ono nam mora postati izhodišče vsega javnega delovanja. Le tako bomo mogli obseči celotno vprašanje družabnega nereda in zla ter najti pravo pot iz njega, da bomo povsem doumeli globino in moč družine — božje ustanove. Družinska ljubezen in duh mora vezati ne le starše z otroci, ampak tudi gospodarja z delavcem, oblastnika s podrejenimi in odvisnimi, stan s stanom, posameznika z narodom in državo ter obratno. Delokrog in naloga družine ni le vzreja in vzgoja otrok, temveč tudi pridobitno in socialno delovanje. Najvišji namen ji je časna in večna sreča vseh družinskih članov. Požrtvovalnost in trud, skrbnost in ljubezen, ki se kažejo v družinskem življenju, morajo zavladati ravno tako na vseh področjih javnega življenja, ostati morajo zakonita podlaga pravega reda in merilo pravice.

Ako tako doumemo družino in nje poslanstvo, nam bo razumljivo, da mora človeška družba organsko rasti in se razvijati k večji popolnosti po večnih resnicah, ki jih je Bog razodel. Človek se sam iz svoje moči ne more odrešiti od zla, ako zametuje božjo postavo in si sam postavlja zakone in božanstva, ki ustrezajo njegovemu pohlepu in sli. Koliko krivic, koliko krvi samo radi tega, ker je človek obrnil Bogu hrbet in šel svojo pot!

Na bolje se pa seveda ne bo preokrenilo kar čez noč. Niti ne tako, da si bo kdo osvojil politično moč in nato s svojevoljnimi zakoni in ukrepi izpreobračal človeštvo. Kdor tako misli, je na napačni poti, čeprav trenutni uspehi koga preslepijo. Zgodovina sama nas uči, da se družabni odnosi niso še nikoli spremenili samo radi kake diktatorične sile in po kakem preračunanem načrtu. Moč ideje — bodisi dobre, bodisi slabe — je bila, ki si je utirala pot k množicam. Vršili so se razni preobrati in tudi krvave revolucije. Trajalo je desetletja in stoletja, a razvoju še ni bilo kraja. Življenje pač ni stroj, ki ga zgradiš po določeni zasnovi, potem pa obratuješ z njim, dokler te je volja ali dokler se ne pokvari in ga nadomestiš z drugim.

Ko govorimo o novi ureditvi družbe in o medsebojnih odnosih dela in snovi, nam zato ne sme biti v vidu le nek nov mrtev aparat ali načrt, ki je plod racionalističnega in materialističnega pojmovanja. Ozdravljenja ne bo prinesel več ali manj dober recept, kakor tudi ne razni več ali manj posrečeni ukrepi, s katerimi se hoče »omiliti«
brezposelnost in pomagati eni in drugi gospodarski panogi ali sloju. To nam dovolj jasno kažejo tozadevna povojna prizadevanja držav, težave gospodarskih meddržavnih pogodb in ne nazadnje tudi vrsta brezuspešnih razorožitvenih konferenc. Ali ni to le prav slabo krpanje na telesu človeške družbe? S samo novo obleko ne bo nihče napravil novega človeka.

Moremo li sploh govoriti o novem človeku? Ne! Treba je le starega, vsled od-tujitve od Boga na napačno pot zapeljanega, pripeljati na pot večne pravice in resnice, ki ga bo peljala proti edino pravemu cilju — božjemu kraljestvu na zemlji in večni sreči pri Stvarniku.

Le tak »načrt«, ki človeka sprosti vseh spon sle po nebrzdanem pridobivanju ter ga usposobi zato, da bo na zemlji s svojim duhom in delom zavladal nad snovjo in jo uporabljal v svojo in svojega brata korist, je pravi. Tega pa nam je dal naš Oče, ki zahteva od nas vseh, da ga po svojih sposobnostih uresničujemo.

KATOLIČANI PO DRUGIH DEŽELAH

Avstrija. Po neredih, zlasti po zlo-
mu februarške revolucije, ko so zbežali
socijalistični voditelji v inozemstvo, je
ostalo avstrijsko delavstvo brez orijenta-
cije. Pa ne dolgo. Zelo, zelo veliko se
jih je znašlo in krenilo na pravo pot,
nazaj k sv. katoliški Cerkvi.

Rdeči vladarji, zlasti na Dunaju, kjer so
imeli v svojih rokah občino, so delali na
razkristjanjenju avstrijskega delavstva. So-
cijalistom se je posrečilo, da so mnoge de-
lavce zapeljali. Toda sedaj so delavci
spregledali in se v masah vračajo nazaj v
katoliško Cerkev. V zadnjih mesecih se jih
je vrnilo samo na Dunaju okoli 30.000, v
vsej Avstriji pa okoli 50.000.

Mnogi, ki so po neuspehi revoluciji po-
begnili v tujino, so pisali in še pišejo du-
najskemu kardinalu Innitzerju pisma, v
katerih izjavljajo n. pr. takole:

»Zdaj vidimo, da smo bili zapeljani.
Vidimo pa tudi, da je naš obstanek samo
v katoliški Cerkvi in da nas more v bor-
bi za naše pravice samo Cerkev uspešno
voditi.«

Španija. Naslednji dogodek je v Španiji
povzročil veliko presenečenje in španski
listi se še vedno bavijo z njim.

Generalni tajnik »Mladih španskih ko-
munistov« E. Mattora se je vrnil v kato-
liško Cerkev.

Če je to spreobrnjenje iskreno, potem je
dogodek res nekaj izrednega, zlasti če po-
znamo težke politične razmere v Španiji;
na drugi strani pa, če se zamislimo v funk-
cije, ki jih je E. Mattora doslej vršil.
Njegov povratek je izzval pravo navduše-
nje med katoliškimi mladimi. To njegovo
dejanje je javno priznanje Resnice in po-
ziva h katoliškemu apostolatu. Španski li-
sti so prinesli tole njegovo izjavo: »Z bo-
lestjo se spomnim na minule dni, ki sem
jih izgubil v zanikanju našega lastnega
življenja. V zanikanju Njega, brez kate-
rega ne moremo obstajati, ki je vse, ki je
Bog.

Kaj naj rečem o izgubljenih žrtvah! Kaj
o naporih, prestanih ločeno od Resnice,
kajti tukaj ni bilo resnice. Resnica, edina
resnica, ki obstaja, je v Kristusovem evan-
geliju; pa ljubezen, vse srce za svoje so-
vražnike.«

E. Mattora je ponudil krščanskim sin-
dikatom svoj pristop in je prevzel križar-
sko vojsko, da pridobi in spreobrne še
stare tovariše iz komunistične stranke.

Amerika. V Clevelandu v Ameriki živi
mnogo naših državljanov katoličanov.
Sklenili so, da v Clevelandu postavijo spo-
menik slovenskemu misijonarju Baragi in
škofu Strosmajerju. Spomenik bo stal v
parku, katerega je mesto podarilo naši ko-
loniji.

Francija. Svobodna šola političnih zna-
nosti je podelila drugo nagrado in srebrno
medaljo M. Petru Bigau, predsedniku sek-
cije »Moralnih in političnih znanosti.«

M. P. Bigau je mlad francoski jezuit.

Saarsko ozemlje. Na neki protihitlerjev-
ski marksistični skupščini je neki duhov-
nik govoril. Cerkvene oblasti pa so ga
tako odstavile radi tega, ker je nastopil
skupno z marksisti in tako nakopal ljudski
srd nase in na svoj stan. Narod je odlok
cerkvenih oblasti sprejel z odobravanjem.

Argentina. List »Catholic Times« je
poročal, da ima argentinska vlada namen,
da izda poseben zakon, po katerem mora
biti od dneva evharističnega kongresa v
Buenos-Airesu na državni zastavi lik bla-
žene Device Marije.

Odlok ima zgodovinsko ozadje. Ko se je
l. 1812. Argentina borila za svojo neodvis-
nost in svobodo, je general Belgrano za
svojo zastavo izbral modro in belo barvo.
Na dan žalostne Matere božje je general
bitko zmagoslavno končal in na zastavo
pritrdil lik Matere Božje.

Poznejše liberalne vlade so to zastavo
prepovedale, odslej pa bo zopet ponosno
plapolala zastava z znamenjem Bogoro-
dice.

PO ŠPORTNEM IN TELOVADNEM SVETU

ŽGANJE — OKREPČILO?

Zelo je razširjena navada, da si po naporni poti postreže človek s kozarčkom žganja, da se potem bolje počuti. Celo med planinci je bila včasih zelo razširjena navada, da so si na vsakem vrhu privezali dušo s požirkom žganja; da se ne bi prehladili — so rekli. Iz teh primerov bi človek sklepal, da mu alkohol v zmerni množini koristi in da celo zveča njegovo delazmožnost. Koliko je na tem resnice?

Športni zdravniki, ki jih je to vprašanje posebno zanimalo, so napravili poskuse in ugotovili sledeče: Športnik, ki zaužije manjšo količino alkohola, res trenutno lahko odda več energije kot sicer, vendar sledi že po kratkem času toliko večje nazadovanje, da celo tekač na 100 m doseže slabši čas, če pije pred tekom alkoholno tekočino, kot če je ne pije. Ali naj torej metalec ali skakač v višino pije alkohol? Trenutno res čuti v sebi večjo moč in bi bil morda prvi met ali skok izredno dober — če bi bil tehnično pravilno izveden (to pa je malo verjetno pri prvem poskusu). Sledeči poskusi bi pa bili gotovo vedno slabši. Športniku torej alkohol ne more koristiti.

Kaj pa zgoraj navedeni primeri? Radi hudega napora človek čuti morda oslabelost. To oslabelost premaga trenutno na umeten način s požirkom žganja (alkohol kot dražilno sredstvo povzroči za kratko dobo hitrejše delovanje srca kljub njegovi oslabelosti). Če se to pogosto ponavlja, utegne imeti hude posledice. Zato je bolje, po naporni poti počakati, da utrujenost preide naravnim potom, najbolje pa je, napor tudi pri težkih turah tako porazdeliti, da nikoli ne pride do prevelike utrujenosti ali celo do popolne izčrpanosti. To velja zlasti za turista-smučarja; vsaka nepredvidnost v tem oziru zna biti zanj usodna. Bolj zanesljiv kot steklenica žganja je tovariš smučar, ki bo v slučaju onemoglosti pomagal s kosom čokolade ali prepečenca in s krepkimi rokami.

Drago Ulaga: KNJIGA O ŠPORTU. (Založila Družba sv. Mohorja v Celju. 1934. Cena 33.— in 42.— Din za ude, 42.— in 56.— Din za neude.)

Prijetno sem bil presenečen, ko sem zvedel od tovariša Ulage, da piše knjigo o športu po naročilu Mohorjeve družbe. Zakaj s tem je bilo zagotovljeno, da bo knjiga imela razmeroma nizko ceno in da bo našla pot med tiste sloje, ki imajo v mnogočem napačne pojme o športu, njega dobrih in slabih straneh. Z napetostjo smo pričakovali vsi športni delavci na izid Ulagove »Knjige o športu.« Ali bo ustrezala svojemu namenu, ali bo preučeno pisana, ali bo morda preveč povdarjala samo gotove strani športa, ali bo pisatelj pogodil pravilno in pokazal šport v pravi in vsem razumljivi obliki? Nemci in drugi množični narodi imajo že stotine knjig o športu, pišejo jih strokovnjaki in vendar je v malokateri od njih najti pravega duha o športu, vse je preveč enostransko, glaven namen knjigi je navadno, da pokaže bralcu pot do čim večjih uspehov pri tekmovalstvu; tudi so često pisane v polemičnem tonu in zagovarjajo gotov sistem.

Ulaga je napisal knjigo o športu za naše slovenske razmere. S tega stališča je torej treba ocenjevati ravno tako izišlo knjigo. Kratka zgodovina športa, njegov vzgojni pomen za narod in kakšno naj bo stališče žene do športa, vse to je kratko obdelano v prvem delu knjige. Posebno mi je všeč poglavje »Žena in šport«.

V drugem poglavju obravnava pisatelj odnos človeka do športa v raznih starostnih dobah in kako si mora športnik urediti svoje življenje, do bo sposoben za trening in tekmo. Kdor pazljivo prebere te odstavke, bo v kratkem znal to, česar se nauče slušatelji visokih šol za telesno vzgojo pri predavanjih iz psihologije (dušeslovja), higijene in masaže. Zelo vsakemu priporočam, naj pazljivo prebere tudi to poglavje; vsak stavek je skrbno iz-

bran in često zgoščeno pove to, o čemer na široko razpravljajo knjige.

Pripravljalnim vajam — gimnastiki — posveča pisatelj veliko pažnjo! Kdor ne pozna njegove knjige »Gimnastika«, najde tu kratka in jedrnata navodila. Pri odstavku o dihalnih vajah pisatelj pravilno povdarja, da mora biti dihanje vedno le naravno (to se pravi, v kolikor ga zahteva telesno gibanje samo). Umetne dihalne vaje so le za onesveščene pri prvi pomoči. Pripomnil bi, da vlada pri mnogih v tem oziru velika zmešnjava, ker skušajo pri raznih vajah umetno vplivati na svoje dihanje.

Sledijo opisi posameznih panog športa (14 po številu), od katerih je najbolj izčrpano obdelano plavanje, tek pri lahki atletiki, smučanje in nogomet. To je pravilno, ker prav te panoge športa so pri nas najbolj razširjene. Za omenjene panoge najde športnik tudi osnovna navodila za trening. Z ostalimi panogami športa pisatelj bralca samo seznani, ker bi sicer postala knjiga nepotrebno preobširna. Zdi se mi pa, da bi moral tenisu posvetiti vsaj toliko pozornosti kot sabljanju, — če ne še več.

Slovarček tukj tolmači vse tuje izraze, ki so postali po večini že mednarodni in za katere nimamo primernih slovenskih besed.

Lepa oprema knjige in razločen tisk na dobrem papirju napravita knjigo na prvi pogled prikupno. Čuti se pomanjkanje dobrih domačih športnih slik, ki pa so po možnosti častno zastopane.

Kritik skuša najti tudi napake in pomanjkljivosti: Pri nas pogosto istovetimo olimpijske igre z besedo »olimpijada«, kar je pogrešil tudi pisatelj. Vendar to ni eno in isto. Beseda »olimpijada« pomeni časovno razdobje med olimpijskimi igrami, torej dobo štirih let. — Zdi se mi tudi napačna ugotovitev (pri primerjavi slovnice z gimnastiko na str 70), da s samo gimnastiko še nikdo ni prišel do telesne popolnosti. — Pri lahki atletiki so skoki in posebno meti samo informativno ob-

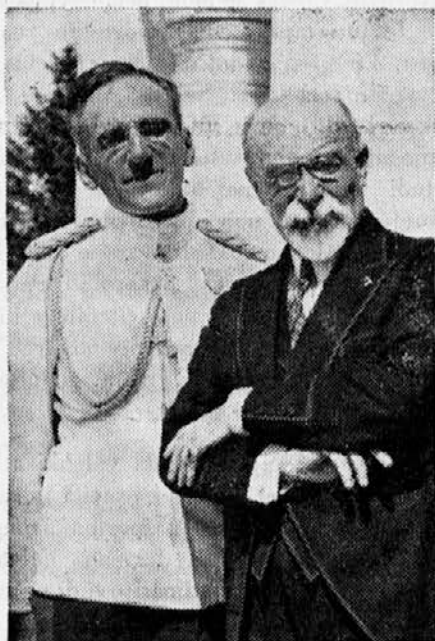
delani, kar se mi zdi premalo. — Pogrešam tudi poglavja o igrah z žogo poleg nogometa, saj so nekatere zelo razširjene. Nova priročna knjižica naj bi izpolnila to vrzel. —

Vse to ne spremeni vrednosti dobrih strani knjige, ki jo je pisatelj snoval dolge mesece z vso ljubeznijo. Slovenska športna literatura je še maloštevilna; z Ulagovo »Knjigo o športu« je obogatela za en izvod, ki po vsebini odtehta več zvezkov tuje športne literature. Naj bi se z njeno vsebino obogatil tudi vsak slovenski športnik!

Marjan Dobovšek.

OLIMPIJSKE IGRE V BERLINU

Kakor je znano, se leta 1936 vršijo v Berlinu svetovne olimpijske igre, ki se jih udeleži ves svet, ki v športu kaj pomeni. Izgleda, da bodo to največje svetovne tekme sploh. Vsak dan dobiva Nemčija kot prirediteljica prihodnjih iger nove prijave, tako, da je že sedaj zagotovljena rekordna udeležba. Kar se

Kralj Aleksander in francoski zunanji minister Barthou, ki sta postala žrtev atentata 9. X. 1934.

športnih uspehov tiče, ni treba dvomiti, da ne bi bili na višku. Vse se z mrzlično naglico pripravlja na te borbe, ki bodo tako ostre kot doslej še nobene. Amerika ne bo hotela izpustiti vajeti iz rok, drugi narodi bodo pa tudi hoteli naprej in izgleda, da bo to najogorčenejša borba, kar smo jih doslej sploh kdaj videli na mednarodnih tekmah. Zaenkrat bodo še Američani prvačili, kajti njihove športne sposobnosti so na taki višini, da jim trenutno ne more nihče blizu; vendar so v gotovih panogah postali drugi narodi že tako nevarni, da je njihovo prvenstvo na svetovnih tekmah prav resno ogroženo. Z vso gotovostjo moremo samo za prihodnje igre jamčiti, da bodo naši tovariši onkraj luže prvi na športnem polju, vnaprej bo pa izid popolnoma negotov.

V zadnjem času je bilo zopet postavljenih toliko novih svetovnih rekordov, da lahko z vso gotovostjo pričakujemo senzacij na tekmah v Berlinu. Komaj nekaj ur držijo nekateri rekordi, že se nam javljajo novi, ki so včasih v resnici neverjetni. Človek se mora nehote vprašati, kje je pravzaprav meja človeških zmognosti. Že pred zadnjimi tekmami, ki so se vršile leta 1932. v Los Angelesu, so nekateri trdili, da je bil v gotovih športnih panogah dosežen višek in da te tekme, četudi se vrše na ameriških tleh, ne morejo prinesiti nobenih novih rekordov. Toda tisti, ki so to trdili, so se zmotili; kajti zgodilo se je prav nasprotno. Padali so svetovni rekordi in postavljenih je bilo prav ob tej priliki nebroj novih. Te tekme so pokazale, da meja, odnosno višek v športu še ni bil dosežen.

Največ senzacij je seveda v lahki atletiki, ki jo nekateri po vsej pravici imenujejo kraljico športov. Ta športna panoga igra na vsakokratnih tekmah najvažnejšo vlogo in zato ji odmerijo tudi največ časa v olimpijskem programu. Je pa to tudi v resnici tako lepa in tako primerna športna panoga za vsakogar, da si lepše skoraj ne moremo misliti. Vse imamo pri

tem športu: Teke, mete in skoke. In jasno, da bo tudi na prihodnjih tekmah za lahko atletiko vladalo po vsem svetu največje zanimanje in bo brez dvoma prav lahka atletika prinesla največ presenečenj.

Važno vlogo bo tudi igral nogomet, katerega se je Nemcem le posrečilo spraviti v program olimpijskih iger. Sicer še ni povsem gotovo, da bo v programu tudi ostal, vendar izgleda po zadnjih vesteh, da je nogometni turnir na berlinskih tekmah skoro že zagotovljen. Kakor znano, na zadnjih tekmah ni bilo nogometnih tekem, ker jih mednarodni olimpijski odbor ni dovolil radi amaterskega vprašanja, ki je prav pri nogometaših precej kočljivo. To vprašanje je sedaj ugodno rešeno in v Berlinu bomo o priliki tekem verjetno gledali tudi nogomet. To je zelo važno zlasti za prireditelja, kajti zanimanje za ta turnir je veliko, zlasti še zato, ker smo bili že celih osem let brez olimpijskega nogometa.

Zimske tekme bodo v Garmisch-Partenkirchenu. Tudi zimske igre bodo po pripravih sodeč največje, kar smo jih videli na olimpijskih tekmah. Tu je pričakovati morda še večjo konkurenco, saj se zimski šport, osobito smučanje, v zadnjem času tako širi kot nobena druga športna panoga. Od naših športnikov se bodo edino smučarji še nekoliko uveljavili, v kolikor se bo v tako hudi konkurenci sploh dalo uveljaviti, izmed vseh, ki pojdejo na prihodnje olimpijske tekme.

Plavalni šport je četrta panoga, za katero vlada na takih prireditvah veliko zanimanje. Tu bodo izredno nevarni Japonci, o katerih beremo vsak trenutek kako senzacijsko poročilo o njihovih bajnih uspehih. Naš plavalni šport je še premlad, da bi mogel resneje posegati vmes. Imamo pa tudi nekaj prav dobrih plavalcev, skoraj bi rekli, na evropski višini, ki nam dajejo upe za lepšo bodočnost tudi v tej športni panogi.

Potem je pa še vse polno drugih športov, v katerih bodo merili posamezni narodi svoje moči na zelenem polju, ko

se bodo borili za barve svoje domovine. Za nas ne pridejo toliko v poštev, ker nimamo tekmovalcev, ki bi mogli resneje poseči v boj. Edina panoga, kjer lahko upamo na kak dober rezultat, je telovadba. Toda tudi tu bo borba tako ostra in tako težka ko doslej prav gotovo še nobena. To nam je pokazala zadnja svetovna prvenstvena tekma, ki se je vršila letos v Budimpešti. Človek bi mislil, da je sedaj, ko živimo v dobi športa, zamrlo zanimanje za telovadbo. Toda zadnje svetovno prvenstvo je pokazalo baš nasprotno. Ne samo to, da telovadba na orodju vedno napreduje, ampak tudi število tistih, ki se bavijo z njo, je vedno večje in celo pri narodih, o katerih smo mislili, da goje samo šport, je na izredno visoki stopnji.

ČESKA LAHKOATLETSKA PRVENSTVA

Letošnje lahkoatletske tekme čl. Orla so pokazale velikanski napredek češkega Orla v tej športni panogi, kar je najboljši dokaz, da se pri čl. Orlu v zelo veliki meri goji tudi ta športna panoga. Tekme so se vršile v dneh 1. in 2. septembra v velikem stadionu v Pardubicah ter se jih je udeležilo nad 90 tekmovalcev iz 16 žup. V lepem številu so se odzvali tudi slovaški Orli. Tekme so pokazale na celi črti velik napredek, saj je bilo postavljenih nič manj kot sedem novih orlovskih rekordov. Če pa se upošteva, da je bila tekmovalna proga vsled dežja popolnoma razmočena in zmehčana, potem so nekateri uspehi več ko zadovoljivi.

Največ uspehov je imel br. Vitek iz Sušilove župe, ki ni le najboljši češki orlovski atlet, ampak najboljši češki atlet sploh. To je dokazal na prvenstvu češko-slovaške republike v desetboju.

V splošni kvalifikaciji je zmagala župa Pospíšilova s 44 točkami, na drugem mestu je župa Sušilova s 40 točkami, na tretjem pa župa Cirilmetodijska z 32 točkami.

V posameznih panogah so zmagali naslednji tekmovalci:

100 m Kubiček 11.4; 200 m Kubiček 23.9; 400 m Kubiček 52.7; 800 m Karasek 2:11.9; 1500 m Kosour 4:31; 3000 m Kosour 9:46.3; 200 m zapreke Vitek 27.3; 4×100 m Pospíšilova 48 sek; Skok v daljavo Vitek 6.38 m; Skok s palico Michenka 3.25 m; Troškok Vitek 13.45 m; Krogla Antoš 12.08 m; Disk Klatovsky 39.61 m; Kopje Vitek 46.15 m.

Manjkali so nekateri najboljši tekmovalci, kakor br. Jilek, ki se nahaja pri vojaki in ki je pred kratkim skočil na vojaških tekmah 1.79 m v višino. Vsekakor so pa že doseženi uspehi na taki višini, da se jim je treba čuditi, zlasti, če se pomisli, da je bila pri češkem Orlu pred par leti lahka atletika še čisto tuja.

PRED ZIMSKO SEZONO

Športne prireditve postajajo radi hladne jesenske sezone redke, razen nogometnih tekem, med katerimi je predvsem omeniti tekmo Ilirija : Primorje z rezultatom 1:0 za Ilirijo, ki je pokazala velik tehnični napredek.

Iz športnih rubrik dnevnih časopisov je razvidno, da so zimskošportni klubi že začeli s sistematično pripravo za zimo. Kdor nima prilike za skupen trening v klubih, naj izvede sam ali v družbi s kakim tovarišem pripravo za zimo.

Ne pozabi na smuči. Preglej jih in spravi v red. Zdaj je že čas, da jim daš pravilno obliko (napni jih, da bodo prožne, prepoji drsno ploskev s katranom ali slično smolo).

Je torej pred nami socialno vprašanje in to vprašanje zadeva nas vse. Saj smo delavski, obrtniški ali kmetiški sinovi, in če bi tudi bili iz najbogatejših rodbin, socialno vprašanje zadeva vse: socialna revolucija grozi vsemu svetu in sega iz Rusije vedno dalje in bo vse potegnila v svoj divji metež, če se ne posreči socialnega vprašanja na miren način rešiti.

Dr. Aleš Ušeničnik.

»KRESU« POROČAJO

IZ ŠENPETRA

Nepričakovano sta nas zapustila dva brata, bivši predsednik br. Jože in sedanjí predsednik br. Marjan. Vse delo odseka v zadnjem desetletju je bilo takorekoč njuno delo, vsi uspehi posledica njunega požrtvovalnega, nesebičnega in vztrajnega dela. Njuna zasluga je, da je bil Šenpeter vedno ves *katoliški* — brez vsake rezerve — in vedno ves *slovenski*. Njuna zasluga je tudi, da je šenpeterski fantovski odsek KA vedno posvečal največjo pozornost *socialnemu vprašanju*, vzgajal svoje člane za pravo socialno delo, jim vcepljal pravo socialno zavest in čut socialne odgovornosti.

Šenpeterski fantovski odsek KA bo oba brata težko pogrešal. Vendar ga ob tej izgubi navdaja ena zavest: Zopet sta iz naše srede odšla dva brata, ki bosta tam, kjerkoli se bosta nahajala, prijela za plug in orala in delala, kakor dela nešteto drugih Šenpeterčanov po vsej naši domovini.

Odhajajočima bratoma nismo napravili nobenih poslovilnih večerov, ker upamo, da se bosta kmalu vrnila v našo sredo. Prijateljsko smo si stisnili roke in se ločili v zavesti, da smo poslali na slovensko polje dva dobra sejalka. Bog z njima!

Brat Matija.

IZLET FKA NA URŠKO GORO

V soboto in nedeljo 15. in 16. septembra je priredilo dekanijsko vodstvo v Slovenjgradcu zlet fantov na Urško goro. Na izlet so bili povabljeni fantje iz vseh župnij starotrške dekanije ter iz več župnij mežiške in šaleške dekanije.

Že smo mislili, da bo zlet moral odpasti radi stalno slabega vremena ves prejšnji teden, vendar pa se je vreme zadnji dan toliko popravilo, da se je zlet lahko vršil. Seveda obisk radi tega ni bil tak, kakor je bilo pričakovati, a kljub temu se je nabralo na Urški gori

tekem noči in v nedeljo zjutraj nad 40 fantov iz 7 župnij.

Mariborsko duhovno vodstvo je poslalo na goro štiri zastopnike. Fantje so si najprej ogledali v posameznih skupinah goro, odkoder se je nudil lep in očarujoč razgled na vse strani. Nato so se pa podali vsi fantje v cerkev, kjer je najprej služil sv. opravilo g. Fr. Hrastelj, ob 9. uri pa je imel lep cerkven nagovor in sv. mašo g. M. Krajnc. V svojem nagovoru je g. Krajnc opisal 7 makabejskih bratov, ki so skupno z materjo šli v smrt za svoj narod in za svoje versko prepričanje. Bili so zvesti svoji veri in svojemu narodu, da jih ni nobeno še tako grozno mučenje spravilo iz ravnotežja, da bi ti mučeniki zatajili svoj jezik, svoj narod in svojo sveto vero. Tako trdni in neomajeni naj bi bili tudi fantje v Katoliški akciji.

Po končanem sv. opravilu se je razvila zunaj na prostem pred cerkveno hišo prosta in neprisiljena zabava ter prosti razgovori o Fantovski katoliški akciji v posameznih župnijah. Zastopniki škofijskega vodstva so vzpodbujali fante, da si čimprej ustanove župnijsko Fantovsko katoliško akcijo, kjer je še nimajo. Navzočni fantje iz vseh zastopanih župnij so to obljubili. G. ravnatelj Hrastelj je tudi vzpodbujal fante na delo za dobro časopisje, ker s tem, če bodo pomnožili število naročnikov dobrih katoliških listov, bodo že izvršili veliko delo.

Nobenemu ni bilo žal, da se je udeležil tega, dasi ravno kratko trajajočega, a vendar lepega izleta. Na splošno željo vseh fantov se je sklenilo, da se bo od sedaj naprej vršil vsako leto tak izlet na Urško goro. Obljubili so, da bodo vsi prav zagotovo prišli in privedli čim več drugih fantov s seboj. Prihodnji zlet mora prihabiti na goro na vsak način fantov na stotine.

Matko Vostner.

KNJIGE IN ČASOPISI

V OCENO SMO PREJELI:

Misijonski koledar 1935. Misijonišče v Grobljah, p. Domžale. Strani 128.

Petelin-Krošl, Pregled občne zgodovine. Družba sv. Mohorja, Celje, 1934. I. del: Stari vek, strani 106. II del: Srednji vek, strani 280.

Fran Levstik, Martin Krpan. Priredil dr. A. Slodnjak. (Cvetje iz domačih logov zv. 2.). Družba sv. Mohorja, Celje, 1934. Strani 48.

Ksaver Meško, Henrik gobavi vitez. Božični misterij v štirih slikah. Družba sv. Mohorja, Celje, 1934. Strani 82.

Upton Sinclair, Dolarji. Prevedel Mirko Javornik. Krekova knjižnica. I. del 193, strani 163, II. del 1934, strani 175.

Brazda, kmečki stanovski list. Prvih 5 števil.

Dr. Karel Kašpar, Vtiski iz Konnersreutha. Prevedel J. Oblak. Družba sv. Mohorja v Celju, 1934.

Simon Gregorčič, Izbrane pesmi. Priredil dr. Ivan Pregelj. Družba sv. Mohorja, Celje, 1934. (Cvetje iz tujih logov zv. 1). Strani 148.

Hofmannsthal-Oton Župančič, Sleher-nik. Uvodno besedo napisal Jakob Šolar. Srednjeveški misterij. Družba sv. Mohorja v Celju, 1934. Strani 118.

BRAZDA. *Kmečki stanovski list. Glasilo absolutentov kmetijskih šol.*

Pet brazd, zoranih v letu 1934, pet števil kmečkega stanovskega lista leži pred nami. Že ob prvi smo izrazili veselo iznenadenje in v novo gibanje kmečke mladine položili vse upe za poglobitev in rešitev kmečkega vprašanja. Tudi naslednje štiri nas niso razočarale; nasprotno, resnost in neposrednost, s katero v Brazdi kmečki sinovi razpravljajo o svojih stanovskih zadevah in razmotrivajo razna strokovna vprašanja, je v zagotovilo, da smo v novem listu dobili strokoven list, kakor ga pri nas še nima nobeden stan.

(Edinole nameščenci si skušajo v »Bodočnosti« ustvariti glasilo, ki naj bi idejno usmerilo vse stanovsko gibanje in ga poglobilo.)

Iz vsakega članka, iz vsake vrstice se čuti, da niso besede postavljene radi lepe oblike in v neki nepristni naličenosti, ampak da je to, kar je napisano, pristno in doživeto. Zato je list kakor življenjska resničnost kmečkega dela in čutenja in mišljenja. Fantje, ki ves dan na njivi in v vinogradu in med sadovnjaki trdo delajo, da z delom svojih rok sebe in svoje prežive, ti fantje pišejo v list. Zato mimo tega gledanja na življenje in delo in razna javna vprašanja ne bo mogel nihče, ki hoče veljati za poznavalca kmečkega vprašanja in ki v tej ali drugi smeri hoče sodelovati pri reševanju problemov kmečkega stanu.

O vsem, kar utegne zanimati kmečkega fanta in gospodarja, piše Brazda. Poudarek je na stanovski izobrazbi in stanovski organizaciji; jasno, saj je to obenem glasilo absolutentov kmetijskih šol. Vprašanje zaposlitve kmečke mladine je danes eno najbolj perečih. Pa še vprašanje donosnosti zemlje in obremenitve kmečkega gospodarstva. Zanimivi so sestavki o oblačenju kmečkih ljudi. Nikjer učenega doktrinarstva in dobrohotnega moraliziranja, ki se s kopico nasvetov tako rado ponavlja v vseh spisih o kmečkem delu in življenju, ampak neposredno gledanje stvari takih, kakor so — to je svojstvena prednost in silna odlika sestavkov v Brazdi.

Mimo tega pa ne moremo, kakor da bi nihče drugi imel pravico govoriti o kmečkih zadevah kakor samo kmet. In sicer kmet v najožjem pomenu besede, to je tisti, ki je sam z ročnim kmečkim delom pretežno zaposlen in ga lastno kmečko delo redi. V politiki je to načelo marsikateremu demagogu že pripomoglo do cilja, ki pa je bil vse kaj drugega kot nesebično delo za rešitev kmečkega vpra-

šanja. Bodimo budni, da se tudi v stanovskem gibanju to načelo ne bo zlorabljalo. Po naše je k razglavljanju kmečkih problemov poklican vsakdo, ki je sposoben in ima tudi voljo, da sodeluje iz idealnih nagibov pri kmečki organizaciji, kmečki vzgoji, kmetijskem šolstvu. Ako naj si n. pr. kak profesor poljedelske visoke šole pridobi pravico do predavanja na univerzi s tem, da bo vsak dan po 10 in več ur delal na polju, ne bomo imeli nobene kmetijske visoke šole, pa tudi ne srednje, niti nižje, ne bomo imeli kmečkih zastopnikov ne v parlamentih, ne v stanovskih zbornicah, ne bo ne literature in ne umetnosti, ki bi se bavila s kmečkim delom in življenjem in mišljenjem.

»Brazda« nas tako zanima, da se bomo o njej še pomenili v »Kresu«. Mc

MISIJONSKI KOLEDAR 1935. *Letnik XVI. Velika osmerka, 128 strani, Groblje - Domžale. Cena 10 Din.*

Priznam, da sem bil ob čitanju letošnjega misijonskega koledarja prav presečen. Mislim sem, da bom videl nekaj nenavadnih slik iz Indije in Afrike, da bom pa čital članke s tako lepo in iskreno vsebino, pa se nisem nadejal. Take misijonske publikacije so sposobne misijonsko misel zanesti tudi v kroge našega izobraženstva, v kroge naših mož in fantov, ki so doslej menili, da obstaja misijonsko delo v tem, da zbirajo ženske denar, otroci pa znamke in štanjoli »za zamorčke«. Iz misijonskega koledarja se vidi, da je misijonsko delovanje visoko kulturno delo in eno najvažnejših del katoliške Cerkve in da smo Slovenci ravno s svojim misijonskim delom, ki je v zadnjih letih vedno bolj bogato, dokazali svetu, da smo res kulturni in sodobni. — Vsebinsko je sledeča: Življenjepisa svetega Janeza Boska in svete Ludovike; Afrika, dežela skrivnosti; Knoblehar in njegovi; Limpopo, skrivnostna reka; Slovenci v prefekturi Lydenburg; Zamorski Pavliha; S. Lucina Maher; Dajte misijonarjev; Cvet in ponos lastnega plemena; Dva naša v

Kongu; Iz Madagaskarja; Japonska in njeni problemi (odlični članek izpod peresa univ. prof. dr. L. Ehrlicha); Misijonsko leto 1933-34; Misijonske razstave i. dr. — Koledar je vreden vsega pripočila. Naroča se v Misijonski tiskarni, Domžale - Groblje. Smersu R.

HENRIK, GOBAVI VITEZ. *Ksaver Meško. Božičen misterij v štirih slikah. Mohorjeve knjižnice 68. zvezek.*

Dejanje se vrši za križarskih vojsk. Vitez Henrik je šel v Sveto deželo, da reši Gospodov grob iz rok nevernikov. Toda strašna bolezen se ga prime — gobavost. Čez dolga tri leta se vrne in z grozo spozna, da bi bilo bolje, ako bi za vedno ostal v tujini. Njegova nevesta se mu odpove, njegova sestra se s studom odvrne od njega in celo njegova mati bi ga raje videla mrtvega. Le najdenka Blanka, ki jo je pred odhodom v Sveto deželo pobral na cesti in jo peljal na svoj grad, materi v varstvo, je vsa srečna, da vidi svojega dobrotnika še živega. Z neomahljivo vero v srcu gre slabotna deklica brez vsakega spremstva peš v Rim, da izprosi zdravje svojemu rešitelju. — Končni prizori bodo pretresli gledavce do solz, posebno tam, kjer imajo močne igravce. Priporočamo to delo tudi našim družinam, ki ga naj na sveti večer na glas berejo. Če jih je dovolj, naj si vloge razdele in uspeh bo vreden svetega večera: svet bo in osrečujoč.

Duhovna igra se pri nas že močno uveljavlja. Pogrešali pa smo doslej novih, sodobnih del. Ksaver Meško nam je napisal resnično lep misterij. Osnovni ton igre je krščanska ljubezen. Ravno zato, ker nam ljubezni manjka, je tako pusto in mrzlo v sodobnem svetu. Z užitkom človek odloži knjigo, ki ga povede v kraljestvo te heroične kreposti in mislim, da bo še z večjim užitkom gledal misterij in teater zapustil poln plemenitih misli in želja.

Delo odlikuje tudi lep jezik. Stavki so kratki, zato učenje ne bo delalo težav. Nastopa 12 oseb. Meškov misterij je pač res tako delo, da mora na vsak naš oder.

F. P.

Kot V. zvezek Naše poti se napoveduje dr. Aleš Ušeničnikova knjiga načel, VI. zvezek pa bo prinesel razpravo znanega francoskega bogoslovca Tanquereya: Za ustvarjanje elit. Prvo kakor drugo delo je za naš čas in naše razmere izredno aktualno.

Iz Socialnega vprašanja nas zanima na tem mestu poglavje o krščanskem socializmu z ozirom na obsodbo tega izraza v »Quadragesimo anno«. Takole razpravlja Ušeničnik o tem:

»Pij XI. je v okrožnici »Quadragesimo anno« to misel o »krščanskem socializmu« izrečno in avtoritativno zavrnil. Beseda »krščanski socializem« je protislovna; *»nihče ne more biti obenem dober katoličan in pravi socialist«* (Qu. 121).

Zakaj ne?

Zato ne, pravi Pij XI., ker je socialistična misel družbe »popolnoma tuja krščanski resnici« (Qu. 118):

a) Socializem ne pozna pravega človeškega in družabnega smotra (ki je slava Stvarnikova in večna sreča ljudi) ali ga vsaj popolnoma prezira, in misli, da je človeška družba ustanovljena samo za udobnost na svetu (Qu. 119.).

b) Socializem motri le materialno plat gospodarstva, podreja vse proizvodnji dobrin, tudi človekovo osebnost, in mu ni nič mar človekovega dostojanstva (Qu. 120.).

c) Socializem se z ene strani ne bi mogel držati brez nasilja, z druge strani se pa vdaja neki blodni svobodi, tako da v socialistični družbi ne bi bilo mesta za pravo socialno oblast, ki je od Boga, stvarnika in zadnjega smotra vseh stvari (Qu. 120.).

Socializem, če naj bo dosleden, mora biti torej to, kar je, dosledno nasprotje doslednega individualizma. A kakor je dosledni individualizem nujno protikrščanski, tako je tudi nujno protikrščanski dosledni socializem: dosledni individualizem zanikuje božje gospostvo in človekovo socialno naravo, dosledni socializem za-

nikuje prav tako božje gospostvo in pa pravo človekovo osebnost, krščanstvo pa uči božje gospostvo in človekovo osebnost ter človekovo socialno naravo.

Zato pravi kristjan ne more biti pravi socialist: ali ni zares kristjan ali pa ni zares socialist.«

Strokovno oceno knjige bomo objavili v eni prihodnjih števil. Naša pot IV. Dr. A. Ušeničnik, Socialno vprašanje — se naroča v Misijski tiskarni — Groblje, p. Domžale.

*

»KRŠČANSKI SOCIALIZEM«

Polemika glede obsojenega izraza »krščanski socializem«, ki jo je prinašal »Kres« pod naslovom »Več luči« v zadnjih številkah, je našla odmev med javnostjo. Najznačilnejša je gotovo izjava in prošnja, ki jo je poslala prezvišenemu gospodu škofu ljubljanskemu Katoliška akcija za fante, zbrana na sestanku v Grobljah dne 14. oktobra t. l. Radi informativnosti Kres to pismo objavlja. Pismo se glasi:

V naši dobi, ko se tako veliko govori in piše glede tako zvanega socialnega vprašanja, smatramo fantje, zbrani na sestanku Katoliške akcije za kamniško dekanijo v Grobljah, socialni okrožnici Leona XIII. in Pija XI. kot najzanesljivejše vodilo v socialnih vprašanjih. To vodilo hočemo spoznavati in se po njem ravnati. In ker je v okrožnici Quadragesimo anno papež obsodil (tudi pri nas razširjeni) izraz krščanski socializem (krščanski socialist) kot protisloven, hočemo papeža ubogati tudi v tej točki in radi opustimo ta naziv za krščanske delavce in krščanske delavske organizacije, kakor so to storile tudi druge krščanske delavske organizacije po svetu. Ker pa se kljub jasnim papeževim izjavam pri nas ponekod še zagovarja obsojeni izraz, Vas prosimo, prevz. g. škof, da s svojo škofovsko avtoriteto pripomorete k uveljavljanju papeževih odločb v tej zadevi.

LJUDSKA POSOJILNICA

Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

**OBRESTUJE HRANILNE VLOGE PO NAJUGODNEJŠI
OBRESTNI MERI.**

**NOVE VLOGE ::
VSAK ČAS RAZPOLOŽLJIVE, OBRESTUJE PO 3%**

Domača slovenska zavarovalnica je VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani

**v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi
cesti**

SPREJEMA V ZAVAROVANJE:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpoki in prelomu.
3. Vse vrste jamstva, nezgod in kaska.
4. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
5. V posebnem oddelku vodi posmrtninsko zavarovanje Karitas.
6. Pomreduje vsa ostala zavarovanja.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

**v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in v vseh župnijah v Sloveniji.
Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.**

Naslov centrale:

LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA CESTA 19

Telefon 25-21 in 25-22.